

Т. В. Балдоўская (УА «ГДУ імя Ф. Скарыны»)

Навук. кір. З. У. Шведова,

к.ф.н. дацэнт

СІНАНІМІЧНАСЦЬ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ У МОВЕ ТВОРАЎ ВАСІЛЯ БЫКАВА

Фразеалагізмы – адметныя адзінікі беларускай мовы, якія выкарыстоўваюцца мастакамі слова не толькі для наймення прадметаў, дзеянняў, але найперш для выразнай характарыстыкі, узмоцненай суб'ектыўнай ацэнкі, для перадачы экспрэсіі і эмацыянальнага стану гаворачага.

Даследаванне фразеалогіі мовы твораў В. Быкава дае магчымасць адзначыць шырокае выкарыстанне мастаком сінанімічных фразеалагізмаў. Пад фразеалагічнымі сінанімамі разумеюцца такія фразеалагізмы, якія абазначаюць адзін і той жа прадмет аб'ектыўнай рэчаіснасці, адно паняцце, яны блізкія па значэнні, але маюць розную ўнутраную форму і таму адрозніваюцца сэнсавымі і стылістычнымі адценнямі і эмацыянальна-экспрэсіўным каларытам.

Аўтар выкарыстоўвае фразеалагізмы з самымі рознымі мэтамі і ў розных абставінах: у рэпліках персанажаў для перадачы маўленчай характарыстыкі, манеры паводзін, характару персанажа ці ў мове аўтара альбо іншага персанажа для выражэння адносін, адмоўнай ці станоўчай ацэнкі.

У мове твораў В. Быкава фразеалагізмы нярэдка складаюць сінанімічныя пары, напрыклад: *пад самым носам і рукой падаць* 'зусім блізка, не вельмі далёка', і рады, напрыклад: *даваць драла, даваць дзёру, аддаваць канцы, вастрыць лыжы, выносіць ногі, даваць драпака, даваць лататы, даваць ходу, даваць маху, даваць цягу, зматваць вудачкі, падмазваць пяткі, паказваць спіну, паказваць пяткі* 'кідацца наўцёкі, імкліва ўцякаць'.

Сінанімічныя рады фразеалагізмаў, ужытых у мове В. Быкава, складаюцца з аднаструктурных (*клубок разматваць і развязаць вузел* 'высвятляць якую-небудзь складаную, заблытаную справу, дабірацца да сутнасці чаго-небудзь'), рознаструктурных (*кішка з кішкай сварыцца, жывот да спіны прырос, падцягвала жывот, салаўі пяюць у жываце* 'хто-небудзь вельмі хоча есці, адчувае моцны голад') і з тых і другіх разам (*як у мамкі за пазухай, як у Бога (у Хрыста) за пазухай, як за каменнай сцяной, як у Бога за дзвярыма, як у Бога за плячыма* 'спакойна і ў поўнай бяспецы').

Сінанімічныя фразеалагізмы ў мове твораў пісьменніка нярэдка выходзяць за межы сінанімічных адзінак, зафіксаваных лексікаграфічнай літаратурай беларускай літаратурнай мовы.

М. И. Бондарович (УО «ГГУ им. Ф. Скорины»)

Науч. рук. И. Б. Азарова,

ассистент

ИСТОРИЗМ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ СИСТЕМЕ КАРАМЗИНА

«Толковый словарь русского языка» под редакцией Ожегова и Шведовой дает дефиницию историзма как: «...рассмотрение явлений, событий в их историческом развитии, с исторической точки зрения» [1, с.255]. Б. В. Томашевский замечает, что «не следует смешивать историзм как определенное творческое качество с объективным фактом обращения к исторической теме и даже с интересом к прошлому. Историзм предполагает понимание исторической изменчивости действительности, поступательного хода развития общественного уклада, причиной обусловленности в смене общественных форм» [2, с. 156].

По мнению Б. Н. Бурсова и И. М. Тойбина, исторический метод универсален, и конкретные формы, в которых он проявляется, весьма обширны. Это многообразие художественного историзма заключено в самой природе искусства, в творческой